Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Tuomas Aarnio
lainsäädäntöneuvos
6.6.2017

HONGKONGIN YLEISSOPIMUKSEN JA EU:N ALUSKIERRÄTYSASETUKSEN VOIMAANTULO JA SOVELTAMINEN (HE 69/2017 vp)

HONGKONGIN YLEISSOPIMUS

Hongkongin kansainvälinen yleissopimus turvallisesta ja ympäristön kannalta asianmukaisesta aluskierrätyksestä allekirjoitettiin vuonna 2009. Sopimuksella on varsin tiukat voimaan tulon edellytykset (17 artikla):

1) vähintään 15 valtiota on sen ratifioinut
2) ratifioineiden valtioiden yhteenlaskettu kauppalaivasto vastaa vähintään 40 prosenttia maailman kauppalaivaston bruttovetoisuudesta
3) ratifioineiden valtioiden yhteenlaskettu suurin vuotuinen alusten enimmäismäärä edellisten 10 vuoden aikana on vähintään 3 % samojen valtioiden yhteenlasketun kauppamerenkulun bruttovetoisuudesta

1) Ratifioineita valtioita on toistaiseksi 5/15 (Norja, Ranska, Kongo, Belgia, Panama) Tanskassa kansankäräjät on hyväksynyt tarvittavat lait ja sen ratifiointi tapahtunee piakkoin
2) ratifioineiden valtioiden kauppalaivasto on nykyisellään 19,99 % /40 % bruttovetoisuudesta eli 249 547 092,
3) ratifioineiden valtioiden purkamokapasiteetti on 55 792 bruttovetoisuudesta, mikä on kaukana sopimuksen edellyttämästä määrästä.

Sopimus tulee voimaan 24 kuukauden kuluttua edellytysten täyttymisestä.
Tietoja on tullut siitä, että suuret aluspurkumaat, kuten Intia ja Turkki olisivat pitkällä ratifiointiprosessissa. Myös Kiina on antanut merkkejä halukkuudestaan ratifioida sopimus, Sen jälkeen kun Panama suurena lippuvaltiona ja kaksi suurta purkamovaltiota, kuten Intia ja Turkki ovat ratifioineet, voidaan odottaa useiden muiden valtioiden ratifioivan ja sopimuksen voimaantulo nopeutuu. Parhaimmillaan Hongkongin yleissopimus voisi tulla voimaan vuoden 2020 aikana, mutta tämä on vielä epävarmaa.

Tämän hallituksen esityksen myötä Suomella on varsin pitkälle valmius ratifioida Hongkongin yleissopimus. Koska Hongkongin sopimus on EU:ssa pantu pääosin täytäntöön aluskierrätysasetuksella on ennen esityksen valmistelua toivottu saatavan komission arvio siitä, missä määrin aluskierrätysasetus täyttää Hongkongin yleissopimuksen vaatimukset. Komissio on tällaisen arvion luvannut laatia. Suomen ratifioinnilla on pieni vaikutus Hongkongin sopimuksen voimaantuloon, sillä Suomen lipun alla purjehtiva kauppalaivasto on maailman mitassa suhteellisen pieni, eikä Suomessa ole sellaisia purkamoita, jotka purkavat Hongkongin sopimuksen piiriin kuuluvia aluksia. Aluskierrätysasetuksen 30.2. artiklan mukaan komissio tarkastelee uudelleen aluskierrätysasetusta viimeistään 18 kuukautta ennen Hongkongin yleissopimuksen voimaantuloa ja tekee tarvittaessa tätä koskevia lainsäädäntöehdotuksia.

EU:N ALUSKIERRÄTYSASETUS

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aluskierrätysasetus (AKA/SRR) on tullut voimaan joulukuussa 2013, mutta sitä sovelletaan vasta pieneltä osin. Ennen sen soveltamisen alkamista alusten siirtoihin purettaviksi sovelletaan EU:n jätteensiirtoasetusta.

Muilta osin AKA tulee sovellettavaksi viimeistään vuoden 2018 lopussa. AKA tulee aiemmin sovellettavaksi, jos nk. Eurooppalaiseen luetteloon sisältyvien purkamoiden kapasiteetti on vähintään 2,5 miljoonaa kevytpainotonnia (LDT, tilavuusmitta). Tämän rajan ylittämisen jälkeen AKA tulee voimaan kuuden kuukauden kuluttua.

Euroopan komissio julkaisee Eurooppalaista aluspurkamoluetteloa, johon voidaan hakemuksesta sisällyttää myös EU:n ulkopuolisia purkamoita. Toistaiseksi on julkaistu vasta EU:n jäsenmaissa toimivien purkamoiden luettelo, johon sisältyy 18 purkamoa. EU:n ulkopuolisten purkamoiden luettelo on valmisteilla ja hakemuksia siihen on jätetty eri puolilta maailmaa, myös Intiasta ja Turkista. EU:n ulkopuolisten purkamoiden hakemusten käsittely on suhteellisen työlästä, koska siihen sisältyy myös tarkastus paikalla. Näissä maissa purkaminen tapahtuu usein paikoilla, joissa purkamispaikkojen rakenteet voivat olla melko vaatimattomia ja AKA:n edellytysten täyttyminen voi olla vaikeaa.

Ilman EU:n ulkopuolisia purkamoita Eurooppalaiseen luetteloon kuuluvien purkamoiden kapasiteetti tuskin riittää täyttämään AKA:n aiemman soveltamisen edellytykset.

Suomessa on Turun korjaustelakka selvittänyt alusten purkamotoiminnan aloittamisen edellytyksiä, mutta toistaiseksi ei tarvittavaa ympäristölupaa ole haettu tai tehty purkamista koskevaa koetoimintailmoitusta.